

Eesti Majandus

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

3. köide Tallinnas, teisipäeval, 28. oktoobril 1924 Nr. 42 (86)

Sisu:

Toimetuse kommentaar

Ins. J. Podsolov: Mõnede meie tööstussaaduste
hindade tekkimine

Broker: Narva kose kontsessioneerimisest

Sise- ja väljamaa kroonika

Teated ettevõtete tegevusest

Isiklikud teated

Raha- ja kaubaturu ülevaated

Ilmub kord nädalas

Väljaandja: Eesti Majanduspoliitiline Selts, Tallinnas

Graafiline Ühing „KIRI“

Tallinnas, Sai tän. 38

Telefon 18-66

kirjastus, trükikoda, köitmine, lineerimine

Trükitakse:

raamatuid
ajalehti
ajakirju
tabelisi
planketta
kaarte j. n. e.

Lineeritakse:

kontopaberit
oihupaberit
noodipaberit
protokolipaberit
tabelisi
formulaare j. n. e.

Kõldetakse:

kõiksugu
raamatuid
kaustikuid
oihkusid
j. n. e.

Töö korralik

Hinnad mõõdukad

Harju Pank A.-S., Tallinnas.

Peakontor: Harju uul. 33.

JAOSKONNAD: Narvas, Pärnus, Rakveres, Tartus, Koplis ja Kohtla-Järvel.

Põhikapitaal - Emk. 50.000.000.-
Tagavarad - „ 12.880.254.-

AKTIVA.	Ärisels 1. oktoobriks 1924 aastal.	PASSIVA.	
Kassa ja jooksvad arved	11.498.473,81	Aktiivkapitaal (200.000 akts. ä Emk. 250.-)	50.000.000,—
Laenud ja diskont. vekslid	239.220.280,45	Tagavarad	12.880.254,—
Väljamaa valuuta	2.553.825,54	Hoiusummad	73.088.816,38
Väärtpaberid	1.898.150,52	Korresp. „LORO“	81.427.163,—
Korresp. „LORO“	116.030.869,38	„ „ „NOSTRO“	52.872.519,53
„ „ „NOSTRO“	15.934.872,21	Laenu arved pankades	127.240.000,—
Jaoskondade arved	37.655.925,32	Jaoskondade arved	38.084.065,32
Liikumata varandus	10.861.500,—	Riigimaksud	125.185,04
Liikuv varandus	4.024.510,11	Protsendid ja komisjonid	28.693.353,18
Ärikulud	15.524.028,99	Ametnikkude kassa	1.903.973,88
Mitmesugused debiitorid	18.681.025,05	Mitmesugused kreditoorid	25.568.131,05
Garantiide debiitorid	77.927.780,40	Garantiide arve	77.927.780,40
	549.811.241,78		549.811.241,78

Järgusused panga operatsioonid, tolli- ja ekspeditsiooni äri-, tule-, transport- ja elukinnitused.

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.— Väljamaale Emk. 2000.—
pooleaastas „ 500.— „ 1000.—

Toimetuse aadress: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39 Talitus: Lai tän. 38, Graafiline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

5. köide. Tallinnas, teisipäeval, 28. oktoobril 1924. Nr. 42 (86)

Sisu: Toimetuse kommentaar. Ins. J. Podsolov: Mõnede meie tööstussaaduste hindade tekkimine. Broker: Narva kose kontsessioneerimisest. Sise- ja väljamaa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Isiklikud teated. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

Tallinnas, 28. oktoobril 1924.

**Uuemate maksu-
jõuetuste puhul.** Meie elame praegu maksujõuetuste ja igasuguste äriliste äparduste ajajärgus, mis kuni vekslivõltsimisteni ja ka lihtsate kassade tühjendamisteni ulatavad. Igal hommikul kostitavad lehed oma lugejaid sarnaste uudistega, nii et need juba igavaks kipuvad minema. Kõrvaltvaatajale on pilt, mis avaneb, igatahes väga kurb ja iseäranis kurb just selle poolest, et ettevõtjad, kes raskustesse on sattunud, nähtavasti oma vastutust ei tunne ja neil arusaamist ei ole oma ettevõtete ülesannetest ühiskondlises organismis. Ettevõtja, kes sisuliselt juba mitmendat aastat maksujõuetu on, veab oma lähemaid tuttavaid ja sõpru sisse ja mässib neile suuri võlakoormaid kaela, kuna tal enesel juba ammu pidi selge olema, et seisukord lootuseta on ja välja-peasu ei tule otsida mitte uute ja suuremate vekslite ja tühjade tshekkide väljandmisest, vaid likvideerimisest. Niisama püüab pank, kelle seisukord lootusetaks on saanud, veel viimasel silmapilgul teisi pankasid tühjade tshekkidega sisse vedada, sünnitades sellega ühiskondlises igatahes rohkem kahju ja pahandust kui oleks siis saadud, oleks pank sel päeval likvideerimisele asunud kui direktoritele selgeks sai, et ta maksujõuetu on.

Veel kurvem on see, et üks osa meie ajakirjandusest paraja aja leiab tulnud olema oma poliitiliste vastastega arvete õiendamiseks, sest et viimased maksujõuetused nende poliitiliste vastaste leeris on sündinud, ja sel puhul isegi niisuguste võteteni jõuavad, kui

hoiuletoojate ässitamine teatud pankade vastu, keda viimaseid avalikult kahtlustatakse selles, et seal raha kindlas kohas ei ole. Võib ju täiesti aru saada, et sealpool meel kibe on nende kirjutuste pärast, mis ilmusid ühenduses ühe teise maksujõuetusega teiste ajalehtede veergudel ja mis kanti isegi riigikogu kõnetoolile. Sellest ei või aga ometi järeldada, et nüüd oma vastastega samade võtetega tuleb võidelda, sest vaevalt aitab see kaasa seisukorra tervenemiseks, mille poole meie ometi kõik peame püüdma. Niisuguste võtetega võidakse pealtvaatajale ainult ühte selgeks teha ja nimelt: pada söimab katelt, ühed mustad mõlemad. Säärase tarkuse laialilaotamisest ei ole aga tõesti kellelegi kasu.

**Valuutaturu
meeleolud.** Teine aktiivne kuu kaubandusbilans, mis paari päeva eest teatavaks sai, laseb oletada, et meie tõesti teatava stabiilsedini väliskaubanduses ja ühtlasi ka valuutaturul oleme jõudnud ja et suuri vapustusi sellel alal lähematal päevadel vaevalt tuleb oodata. Üllatuste allikaks võib olla ainult asjalugu, et marga kõvenemise ajal teatud kapitaali võimsad ringkonnad omad valuutatagavarad Eesti markadeks ümber vahetasid, mida nüüd, kus edaspidine marga kõvenemine autoriteetlikult poolt lõpetatuks on kuulutatud, uuesti markade turulelaskmisega koguma hakatakse. Viimastel päevadel ollagi juba teatud pakkumise nõrgenemist ja nõudmise elavamaks minekut börsel märgata. Peale selle ei tohi mitte liig aritmeetiliselt enesele ette kujutada, et valuuta sissevoolu

suurus täpselt vastab väliskaubanduse aktiiv saldole, — marga kõvenemisega arvestasid muu seas ka väljamaa importöörid, kes Eestis kaupe üles ostavad ja tarvitasid juhust, et odavamalt markasid saada. Sellepärast võib arvata, et valuuta linade, lina-seemne, või jne. lähemate kuude väljaveo arvel juba suurelt osalt ette realiseeritud on nii et valuuta sissevoolu asjus lähemas tulevikus liig optimistlik ei tohi olla. Ühtlasi seletab see asjalugu, miks valuuta-turul marga väärtuse tõstmine niisuguse välispidise kergusega läbi läks.

Mõnede meie tööstussaaduste hindade tekkimine.

Ins. J. Podsolov.

I.

Ettevõtte ideaalne bilans.

„Ideaalne“ bilans, nagu seda teab iga praktiline tegelane, ei ole teostatav elus, kuid võimalikult sellele ligemale saada on ülesandeks igale töösturile.

Kuidas kujutada endale ette „ideaalset“ bilansi?

Tuleb pidada silmas, et meil sagedasti ei kujutata ette, kuidas oleks vaja organiseerida tööstust, missugune oleks ideaalne viis töötada. Selle tagajärjeks on ettevõtete kahjutoomine ja edasi — huvi puudus publikumi juures varustada tööstust kapitalidega.

Vaatame asja ligemalt. Nagu teada, sisaldab iga ettevõtte aastabilans kasude ja kahjude arve. Sissetulekute küljel kirjutatakse harilikult summad täidetud tööde eest, väljaminekute küljel aga — kõik tööstuse juures tehtud kulud. Õieti korraldatud kalkulatsioonilise arvepidamise juures võetakse arvesse harilikult kogu tööstuse kulude summa, väljaarvatud kulud tööstuses ümbertöötatava materjaali ostmiseks, vahekorras tööliste tööpalgaga. Võib oletada, et praegusel ajal võetakse hindade kokkuseadmise juures enamal juhtumistel see vahekorras ümarguselt 200% ja mitte üle 300% keskmiselt terve rea tööstuste jaoks 250%. Alama näeme, millest järgneb meie oletus. Nii kujuneb kauba hind järgmise skeemi järele: materjaali väärtus + tööpalk + 250% kulusid, arvates tööpalgast.

Meie ei nimeta siin (sest see ei kuulu meie ülesandesse) kõiki täiendavaid lisandusi nendele punktidele, sest harilikult teevad need väga väikese summa välja. Meie vaatleme ainult vormelis toodud punkte igauht üksikult.

Arvatakse, et materjaali on kerge hinnata. Kuid see ei ole sugugi nii tööstustes, mis valmistavad mitmesuguseid saaduseid. Ideaalselt võib teostada kontrolli materjaali kulutamise üle ainult nendes vabrikutes, kus nõndanimetatud saatekaartide süsteem on sisse seatud.

Need on kaardid, mis valmistavad tehnikud enne töö algust ja millede peal on üksikasjaliselt ülesloetud, missuguseid operatsioone on vaja teha, et saada nõutavat asja. Sama kaardi peale märgitakse täpselt üles, missuguses suuruses, missuguses kaalus, missuguse sisseostu hinna eest peab ladu töölisele materjaali välja andma. Kuivõrd ebaotstarbekohane on moodus kus kahjude katteks materjaali pealt võetakse teatud protsent ja arvatakse see materjaali väärtusele juure, — näitab juba see, et tihti kuulukse krooniliselt mittekasutavate ettevõtete bilanside vaatlemisel, et materjaali kaotused olid suured ja sõid kõik kasu ära.

Järgmine väga tähtis punkt on kulude küsimus. Siia kuuluvad: maksetavad protsendid laenatud kapitaalilt pealt, kulud administratsiooni ja teenijate peale ja üldse kõik kulud, mis paratamatad tööstusprotsessi teostamise juures. Võtame viimase. Siia kuulub harilikult keskmistes ja suurtes ettevõtetes tähtis kulusumma — küte energia saamiseks. Meil on ratsionaalne kütte kasutamine väga halvasti korraldatud. Tarvis on ainult pilku heita mõnda Saksa tehnilisse ajakirja, et näha, kui palju tähelepanu kingitakse sellele küsimusele maal, kus protsendiliselt on hästi sisse seatud tööstuseid muidugi rohkem kui meil. Seal on asutatud eriteaduslised instituudid, firmad annetavad summasid, — kõik selleks, et igal pool kus võimalik täiendada ja odavamaks teha viise, kuidas kivisõe-, nafta- ja puude soojuse energiat muuta mehaaniliseks.

Meil aga on ligi 200 suurtööstus-ettevõtte seast ainult üksikud viimasel ajal oma kütteküsimuse ratsionaliseerimisega tegemist teinud ja nimelt on üks suurtehas oma katlad täiesti ümberehitanud, teine — ahjud ja kolmas (provintsis) loobus täiesti oma vanaaegsest ja väga kahjulikust aurussisseadest ja läks üle elektri energia peale. Tõesti imestamisväärne on fakt, et kütteküsi-

mus just nagu ei puudutagi meie tööstus-
ringkondi, mõnedel juhtumistel näib siin
isegi naiivne mitteamusaamine valitsevat.
Nii tunneb käesoleva artikli autor prakti-
kas üht juhtumist Tallinna suurtehasega,
millel ühtaegu kaks jõujaama: auru- ja
naftasisseseade. See ettevõtte on niimoodi
töötanud viis aastat ja ükski tema juhtidest
ei ole märganud niisuguse majapidamise
mõttetust. Vana inseneri ettepanekut aga,
kus vastavate andmetega näidati kasulikkust
ülemineku puhul linna elektri energia peale,
ei võetud vastu.

Ometi aga mängib kütteküsimus meie
majanduses suurt osa. Kõik väljamaalt tu-
lev kivisüsi läheb, nagu seda igaüks teab,
enamasti tööstusele ja osalt laevandusele.
1922. aastal oli ametliste andmete järele
kivisüsi sissevedu meile Inglismaalt 233,9
milj. marga eest.

Nii nõuab materjalide kulutamise ja
kütteküsimus praktiliselt teatud organisat-
sioonilist ja tehnilist vilumust, mille aluseks
kindlad teadmised. Kui nende küsimuste
puhul on tarvitatud vormelit „laissez faire,
laissez passer“, siis peab küll tunnistama,
et siin üksi rahapuudus ja majanduslikud
raskused põhjuseks ei olnud.

Vähe suuremat tähelpanu väärivad ka
nõndanimetatud „ebaproduktiivsed kulud“
ettevõttes, — need on kulud mitmesuguste
abimaterjalide, instrumentide, kaltsude,
määrde-õli peale jne. Praegusel ajal, kus
vahekorrad tööliste ja administratsiooni
vahel võrreldes rahu aegadega täiesti muutu-
nud on, omandab nende pealtnäha täht-
suseta asjade kulutamine erilise tähtsuse.
Nagu teada, elame meie tööstusproletari-
aadi vaimlise- ja kõlblise kasvamise aja-
järgul. Tehase valitsus, millel ei ole töö-
liste silmas küllalt kõlblist autoriteeti, ei
suuda kunagi mõjuda tööliste peale selles
mõttes, et materjaalseid pisiasju, mis ümb-
ritsevad töölist kogu tehasesviibimise aja ja
mis lõpuks raamatutes suurteks kulusum-
madeks välja kujunevad, tarvitataks kokku-
hoidlikult. Teist abinõu mõjuda tööliste
peale praegusel ajal ei ole, sest meistrite
distsiplinaarne võim on ammugi läinud aja-
lukku.

Õeldu puutub veel üht väga tähtsat küsi-
must, — see on vastav tööliste valik kõlb-
lises mõttes. Ettevõtte valitsus, mis ei oska
teha vahet selles suhtes, võib sattuda siin
niisugustesse oludesse, et saaduste kõrged
hinnad, kahjulikkus ja lõpuks kroonilised
tööstusoperatsioonide äpardused saavad
paratamata nähtuseks.

Meil Eestis on valitsenud uskumata väike
valik inimeste suhtes, kes tehnilistes ette-
võtetes töötavad. Kui keegi, kes meie sise-
misi vahekordi ei tea, küsiks, mis võetakse
meil juhtnõõriks tehnilise personaali hinda-
misel, oleks vastus: mida kauem inimene
omal kohal on istunud, seda tarvilikum on
ta ettevõttele. Muu seas on niisugusel teh-
nikute hindamisel väga kaaluv alus, selle-
pärast et meie ettevõtted on, mahaarvatud
ainult mõned üksikud, väga halvasti orga-
niseeritud. Hea organisatsiooni mõte sei-
sab selles, et inimeste vastastikune tegevus
ettevõttes oleks ladus ja mehaaniliselt kõige
vähema inimese energia kulutusega. Selleks
peab kõik see, mis tuleb üleskirjutada või
ülesmärkida, olema lihtne ja saama täidetud
ilma mingisuguste küsimusteta ükskõik
kustpoolt küljest. Ükski organisatsiooni-
masina liige ei tohi midagi kanda oma
mälus või omas taskuraamatus. Hoopis
selle vastu, kõik ettevõtte ideelised väärtu-
sed peavad olema kirjutatud oma raama-
tusse, oma kaardi peale, igal ühel peab
olema oma riul jne. See võib kõigile
näida nii lihtsana ja arusaadavana, kuid ei
ole vähe ettevõtte juhatajaid, kes ei märka,
et nende ettevõtte ideeline bagaash mitte
ainult ei kasva vaid koguni kahaneb.

Kui arusaadav on, miks meil niisugune
vaade on tekkinud, siis ei ole vähem aru-
saadav ka see, missuguste tagajärgede
juure see süsteem võib välja viia. Tehni-
line ettevõtte on kõigepealt elav ettevõtte,
mis nõuab alalõpmata täiendamisi. Üldiselt
tuttav on fakt, et vanad teenijad on kõige-
suuremad uuenduste vaenlased. Käesolev
küsimus on niivõrd tähtis, et kui näituseks
mõned ettevõtted elutseks nagu siiaajani
veel edasi kümnekond aastat, nad kunagi
ei jõuaks välja rahalistest raskustest. Muu
seas võib konkurents võimataks teha täie-
lise tehnilise initsiatiivi seisaku niisugustes
ettevõtetes.

Nii oleme märkinud kõige üldisemates
joontes mõnd paragrahvi, mis kujunevad
nõnda ütelda, ettevõttes eneses ja mis
pärast lõpulikku hindamist leiavad raama-
tupidaja bilansis.

Käesolevat vaatlemist ei saa mingil tin-
gimisel nimetada teoreetiliseks. Hoopis
selle vastu on praegusaja vabrikutööstuse
tehnikal ülesandeks arusaadavaks teha igale
ühele enam vähem vastutavale ettevõtte
teenijale iga kulu ja tulu tekkimist ettevõt-
tes, mille peale see teenija oma tegevuse
iseloomu tõttu mõjuda võib.

Nii olid juba pärast sõda Saksamaal loodud ettevõtted, kus, kui nii võib ütelda, läbikäimine ettevõtte valitseja ja osakondade juhatajate vahel oli korraldatud igakuulisteväikeste bilanside ühise läbi vaatamise kaudu, kus juures alaliselt võrreldi bilanse eelmiste kuude, viimase veerandaasta, poolaasta, viimase aasta eest jne. Bilansis tehti mõnesuguse osakonna kohta kokkuvõtteid kuu jooksul kulutatud produktiivse tööpalga üle, ebaproductiivse (abi-) tööpalga üle, osakonna poolt tarvitatud energia, kulutatud pühkematerjaali, määrdeõlide j. m. üle. Teatud hulga kogemuste juures saadi niimoodi mingisugune optimum ja see näis tarvilik olema niihästi ettevõtte valitseja kui osakonna juhataja silmas. Arusaamine igast üksikust kulu ja tulu summast – see on praegusaja organisatsioonitehnika ülesandeks.

II

Tõelised bilansid ja hindade kalkulasiooni põhimõte.

Ametliste bilanside vaatlemist loeme meie väga huvitavaks ja õpetlikuks, kuid mitte kõikide avalikult aruandma kohustatud ettevõtete ilmunud bilansid ei ole kõlblikud meie analüüsi jaoks. Kõige pealt ei ole mitte kõikides aruannetes nimetatud kõige tähtsamat arvu kogu kalkulasiooniküsimuse jaoks – tööliste palka. Edasi oletame meie, et neis aruannetes, mis seda summat nimetavad, on antud produktiivne ja ebaproductiivne (s. o. abi-) tööpalk ühes, kuna aga hindade kalkuleerimisel arvetegemise aluseks on, nagu teada, ainult produktiivne tööpalk, ebaproductiivne aga kantakse lisakulude arvele. Meie saame täielikult aru sellest ebatäpsusest, mis paratamata meie vaatlemisviisi juures, kuid täielikumad andmed oleks võimalikud ainult siis, kui meie eraviisil pööraks otseteed ettevõtete poole. Firmad ei anna heameelega niisuguseid teateid, kuid ka meie töö iseloomu pärast on parem toetuda ametliste aruannete peale. Sellepärast valisime „Riigi Teatajast“ viie firma aruanded, mis meile vaatlemiseks kõige kohasemad. Kolm esimest aruannet on võetud 1922 ja 1923 aasta eest, kaks viimast – üks 1923 aasta, teine 1922 aasta eest.

Firmad 1 ja 5 töötavad massilise produktiooni põhimõtte järel. Firmad 2 ja 4 osalt (mitte üle 50%) sama põhimõtte järel. Firma 3 ei valmista saaduseid seeriates

kaupa, vaid täidab üksikuid tellimisi. 1-sel ja 5-dal on sidemed väljamaa tarvitajatega, teised töötavad ainult sisemaa turu jaoks.

1-se firma aruanne (v. R. T. n-rid 102 ja 68) näitab kapitaali suurenemist 1923. aastal võrreldes 1922. aastaga 33% võrra, tööpalga summa suurenemist 50% võrra. Ühes sellega vähenesid täiesti loomulikult kogu tööstuse suhtelised kulud, nagu näitab meie diagramm. Diagramm on kokkuseatud järgmiselt: aluseks on võetud tööliste tööpalk (võrdub ühele), siis on võetud protsentides sellest tööpalgast kulud kõikide teenijate ja kogu administratsiooni peale, siis tööstuse kulud ja lõpuks kasu. Kõige selle summa, võetud tööpalga suhtes, oli 1922 aastal 204% ja 1923. aastal 165%. Kasu, kuid mitte jaotusele tulev dividend, oli 4,022 ja 4,540 milj. marka, täh. 1923. aastal natuke suurem, tõelised said, nagu ülemaal öeldud, 50% rohkem. Kui oletada, nagu tähendatud käesoleva artikli algul, et oma hinna väljaarvamise juures võtab ettevõtte 250% tööpalgast kõigi kulude ja kasu peale, siis näeme endi diagrammis ülemise tühja kulude koha, millede eest ostja peab maksma, kuid mis ei leia vastukaja bilansis. Veel teravamalt näeme seda teiste näituste puhul.

2-ne ettevõtte (R. T. n-rid 71 ja 68). Aktsiakapitaal suurenenud 30% võrra, tööpalk 31% võrra, kasu oli vastavalt 1,281 ja 1,568 milj. marka. Nagu diagrammist näha, ei ole kulude suhe tööpalgaga peaaegu muutunud. Kolmas ettevõtte (R. T. n-rid 71 ja 67) ei ole oma põhikapitaali suurendanud, tööpalk on kasvanud ainult 0,4%. Kasu ei olnud, kulud on tõusnud. Kui võrrelda neid kahte viimast peaaegu ühesugust ettevõtet, pea ühesuuruse tööliste-arvuga ja valmistatavate kaupade ühesuguse iseloomuga, siis tuleb pidada silmas, et ettevõtte 3 määrab saaduste hinda pea alati eelkalkulasiooni teel, võttes keskmiselt, nagu meie tähendasime, mitte vähem 250%, ettevõtte 2 aga teeb tööd rohkem kui pooltel juhtumistel ilma kindla hinnata. Läänud aastal maksis ettevõtte 3 töölistele 15,6, ettevõtte 2–9,8 milj. marka. Tekkib küsimus esiteks kasu puudumise puhul, teiseks liig suurte kulude üle, mis võetud hindade kalkulasioonisse ja mis ei leia väljendust raamatupidamise aruandes.

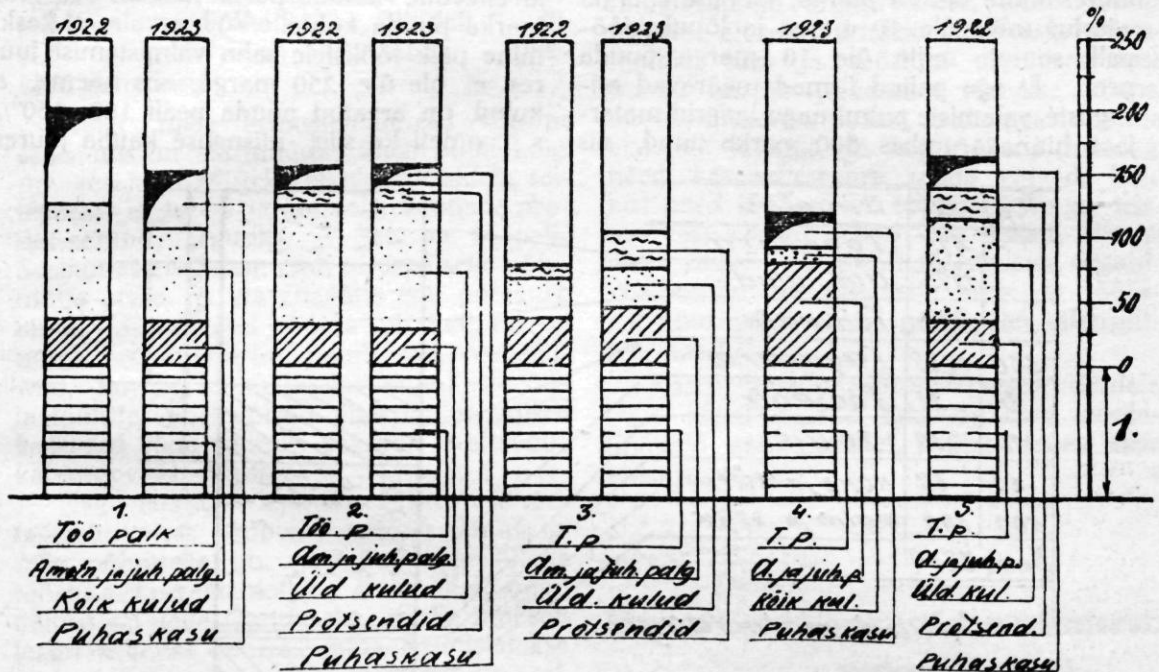
See küsimus, mis meie jaoks kõige tähtsam leiab vastuse kohe ja nimelt on tööpalga summas ebaproductiivse palga summa tõepoolest üleliiga suur. Tehase keeles loetakse ebaproductiivseks tööpal-

gaks ka palka tööliste, mis on maksetud mõnesuguste uute sisseseedete tegemise eest. Harilikult leiab see väljenduse tehase inventaari väärtuses ja ilmub aruandes. Midagi sellesarnast ei leia meie ettevõtte 3 juures, sest kuigi kinnisvara väärtus 1923. aastal oli kasvanud peaaegu 2 milj. võrra, siis sündis see vististi osalt varanduse ümberhindamise tõttu ja osalt uute masinate muretsemise tõttu väljamaalt.

Huvitavad on väikesed ettevõtted, mida meie vaatleme nr. 4 all (R. T. nr. 103) ja nr. 5 all (R. T. nr. 77). Esimeses on kulude summa võrdlemisi väike, ettevõtte annab

tuleb sellest, nagu meie seletasime osalt juba käesoleva artikli algul, et ettevõttes kulutatakse palju tööjõudu ja materjaali ebaproduktiivselt ja see – meie nägime endi näitustest – on tõepoolest olemas ettevõtetes, mis töötavad määrates kindlaid hindu enne kaupade valmistamist (3), kui ka neis, mis töötavad peaaegu ilma selleta (2).

Nagu ülemal tähendatud, on saavutus, et kaotused töö juures oleks viidud miinimumini, see, mida võib nimetada ideaaliks. Kuid kui ligemalt vaadata põhjuseid, millest oleneb ebaproduktiivsuse suurus, siis

isegi kasu, kuid ebaproduktiivne palk on kõrge; see on natuke vähem 5-das ettevõttes. Ülemal tähendasime, et 5-es ettevõtte valmistab saaduseid seeriaste kaupa ja neljas teeb seda ainult osalt. Siin leidub vastus praegu pandud küsimusele. Ettevõtte 5-es maksis töölistele 2,3, ettevõtte 4 – 3,4 milj. marka, aktsiakapitaalid olid vastavalt 5 ja 4,2 milj. marka, kulused aga oli teisel ettevõttel, nagu näha diagrammist, rohkem, kuid võimalikka organisatsioonilisi kahjusid selles ettevõttes, nagu ülemal tähendatud, vähem.

Niimoodi saame pildi meie tööstuse mõnede saaduste hindade kujunemisest ja märkame igalpool, et aruannetes näidatud lisakulude norm, mis võetud tööpalga suhtes, on tõelikult vähem, kui seda tuleb võtta hindade kalkulatsiooni juures. Ja see

saab paljudele selgeks, et selle nähtusega tuleb pidada kõige ägedamat võitlust.

III.

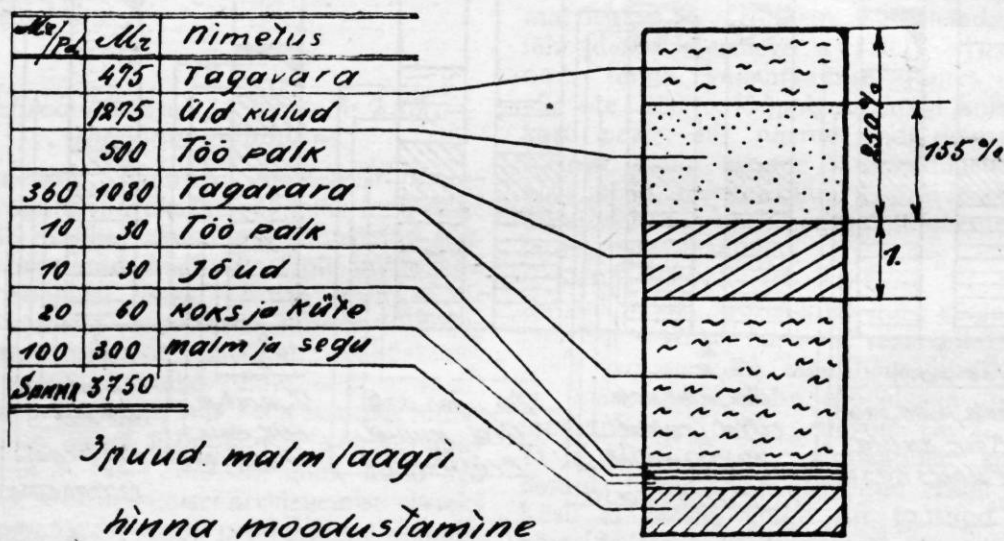
Näitus kaubahinna kujunemisest.

Võtame näituse hinna kujunemisest metallitööstuses.

Meie umbkaudsete kokkuvõtete põhjal valatakse meil aastast umbes 125,000 puuda malmi, s. o. üks puud iga kümne elaniku kohta. Selleks on tarvis – umbkaudsemates arvudes – mitte vähem kui 50,000 pd. koksi ja umbes 30,000 puuda tooresmalmi. See vastab ka ametliste andmetele koksi sisseveo kohta näituseks 1922. aastal 8,9 milj. eest ja tooresmalmi sisseveo kohta samal aastal 6,4 milj. marga eest. Võtame mingisuguse hästimineva saaduse, mida meie

vabrikud küllaldaselt valmistavad, milleks neil on valamismudelid ja mille puhul neil ei puudu vilumust töötada hästi ja ruttu, näituseks malmist laagrid, mis kaaluvad 3 puuda. Selle umbkaudne hind kõigub meil 3750 marga ümber ja kujuneb järgmiselt: tehases, mis valab korruga 500–800 puuda malmi ahjust, tuleb sulamalmi hind hariliste kokkuvõtete järele umbes 100 marka puud (läänud aastal), kolme puuda hind – 300 marka. See on meie diagrammi alus. Edasi ei ole valamise juures tarvismineva koksi ja puude väärtus niisuguse kvantumi juures mitte üle 20 marga, tarvilise energia väärtus mitte üle 10 marga ja lõpuks tööpalk samuti mitte üle 10 marga puuda pealt. Et aga paljud firmad määravad niisuguste valamiste puhul nagu laagrid materjaali hinnaks umbes 500 marka puud, siis

Võtame teise näituse – saha. Sisemaal ei tehta meil neid rohkem kui 3000–4000 tükki aastas; üldse aga on maa tarvidus, nagu see nüüd enam vähem tööoludele vastavalt selgub, 7500–8000 tükki aastas. Puudujääk veetakse väljamaalt sisse ja leiab turgu hoolimata kõrgemast hinnast. Kokkuvõttes kujuneb meie saha hind järgmiselt: sordiraud, millest sahk valmistatakse, maksab en gros müügil 300–350 marka puud. Meie tööstuse kahepuudalise saha hind on aga 2000 marka, s. o. 1000 marka puud, ehk töö-mahaarvatud materjaali hind – ja ettevõtte kulude peale langeb 700–650 marka puuda kohta. Võib arvata, et keskmine palk töölistele saha valmistamise juures ei ole üle 250 marga, siis näeme, et kulud on arvatud puuda pealt 180–160% s. t. ometi ka siin, niisuguse kauba juures,

paneme tagavaraks üksi materjaali pealt, täh. malmi pealt 360 marka puudast, ehk 1080 marka laagrist. Edasi, laagri vormimist, väljatöötamist treipingil jne. võib arvata hinnaga – mis lähedal tõelikkusele, – 500 marka ja kui siis võtta bilansist saadud kõigi kulude summa näit. 155% kõrguses tööpalgast, siis tuleb ka see välja 1275 marka. Harilikult aga kalkuleeritakse nüüd 250% tööpalgast ja see annab meile veel tagavara 475 marga võrra. Kui võtta laagri ideaalne hind meie diagrammi põhjal, s. t. ilma tagavaradeta, siis saame 2175 marka. Muidugi ei või ükski tehas nimetatud saadust selle hinnaga müüa. Heades Saksas tehastes ei maksa niisugune laager rohkem kui 37–40 kuld marka, kus juures tehased sellest kataloogi hinnast veel 10–15% rabi annavad.

mida võib valmistada ainult suurte seeriade kaupa, võime leida ebaproduktiivseid kaotusi ja need kaotused peavad saama kaetud meie juures valmistatavate kaupade hindade abil. Väga paljudel juhtumistel on need kaotused õige suured nagu esimese näituse juures, harvematel juhtumistel on need vähemad, nagu teise näituse juures, kuid teoreetiliselt peavad nad olema iga töö juures.

Oleks väga tähtis kindlaks teha, kui võrd üldse on püüdu nende kaotuste vähendamisele ehk kui võrd kaotuste küsimus tööstuses jääb tähelepanemataks ja kaupade kalliksminemise ja meie tööstuse kahjulikkuse põhjuseid hakatakse otsima hoopis mujalt.

IV.

Lõpusõna. Ettevõtetud analüüs tõi meid niimoodi otsusele, et üks ehk teine ettevõtte töötab suuremate või vähemate kasudega, suurema või vähema kasuliku tegevuse koeffitsiendiga, suurema või vähema sisemiste kaotuste summaga oma kaupade valmistamise juures. Alates raamatupidaja bilansist, mis kujutab endast töölopuakkorde, püüdsime meie tungida ettevõtte sisemusse. Meie tarvitamine saaduse hinna arvamise juures teatud põhimõtet, mida nüüd peal pool tarvitatakse, ja ühelt poolt lahutasime bilansi tema koosseisu osadesse, teiselt poolt aga vaatlesime lühidalt – niipalju kui meie ruum seda lubab – üksikuid summasid.

Kõigi meie arutuste aluseks võtsime selle, mis on alusmüüriks ühelt poolt kõigi praegusaja tehnilistele kalkulatsioonidele, sellepärast et ta on tähtsamaks kaupade tootmise teguriks, – see on tööpalk. Sealjuures ehitatakse endi otsused selle põhimõtte peale, et iga ettevõtte edu põhjeneb ainult ratsionaalsel tööjõu tarvitamisel, et nõrga organisatsiooni juures, või, veel halvem, huvide lahkuminekul puhul ettevõtja ja tööliste vahel võivad ettevõtte sisemised kaotused väga suureks kasvada ja ettevõtte kahjutoovaks muuta.

Nagu teada, ei valmista ükski meie metallivabrikutest kaupad seeriates kaupa ja selle põhjuseks on rahapuudus ja üldine tööstuse korraldamatus. Kaks ülaltoodud näitust on selle tõenduseks. Ostja maksab laagri tellimise juures, mida valmistatakse üksikult, väga suurte sisemiste kaotuste eest. Saha juures aga, mida harilikult valmistatakse tervete partiidena, on neid kaotusi juba palju vähem ja sellepärast on kaup odavam ja töö tehase jaoks kasulikum.

Kõige selle põhjal loeme meie võimalikuks teha järgmisi järeldusi:

1. Tarvitades kalkulatsiooni vormelit, nagu meie seda näitasime käesoleva artikli algul, võib otsustada, et meie ettevõtete valmistatud kaupad saab odavamaks teha ainult vabriku organisatsiooni paremaks muutmise teel, kusjuures kõige rohkem tuleb püüda vähendada ebaproductiivseid kaotusi töö ja materjali kulutamise juures.

2. Peab tunnustama, et kunst juhatada töölist on meie ajal saanud niisamasuguseks tehnilise kirjaoskamise elemendiks, nagu oskus masinatega ümberkäimises. Administratsioonil, kellel ei ole küllalt autoriteeti tööliste ees ja kes ei oska õhutada

töölist ja intensifitseerida nende tööd uute (psühholoogiliste) võtetega – ei ole küllalt tagatiseks tema ettevõtte edu peale. Edasi, kui mingisuguses asjas on tekkinud usaldamatuse õhkkond nende kahe poolte vahel, siis on ettevõtte suures hädas, sest ebaproductiivsed kaotused võivad hiiglasuureks kasvada.

3. Üheks viisiks, kuidas õieti mõjuda vabriku proletariaadi hingeelu peale, tuleb lugeda ettevõtte koormatust tööga, mis tööliste arvates tähtsal määral oleneb otseselt ettevõtte juhatusest. Õiglane, loogiline kaubandusline arvestamine, mis ei luba mingisuguseid kompromisse, peab saama tööstuse aluseks. Andekas üksikasjade teostamine turu ja tööstuse organiseerimise puhul, alaline püüdmine ideaalse bilansi poole – see on peasi, mida peab tegema ettevõtte juhatuse, ja kui töölist (muidugi need kes sellest aru saada võivad, kuid just need töölist on tooniandjad ka teistegi ees) osaltki sellest aru saaks, siis ei oleks raske meie päivil igasuguseid organisatsioonilisi uuendusi ette võtta ja töölistelt nõusolekut saada nende töö intensifitseerimiseks.

Need, meie pärastõjaaegsetele oludele uued ideed leiavad ikka rohkem poolehoidjaid nende keskel, kellest oleneb meie tööstuse saatus.

Narva kose kontsessioneerimisest.

Broker.

Ajakirjanduse teadete järgi kalduvat nii valitsus kui ka riigi majandusnõukogu enamuses Narva kosejõu kasutamises kontsessiooni poole. Riiklisest kasutamisest võib meil vaevalt juttu olla, sest riigil puudub kõigepealt sellele ettevõttele vastav kapitaal ja väljamaalt laenamine tähendaks riigile oma väliskrediidi ära kasutamist üheainsa otstarbe peale, jättes seega kõik teised riigi nõuded väliskrediidi järele kauemaks ajaks rahuldamata. See tähendaks riigi majanduse ühekülgseks tegemist.

Kontsessiooni andmine tooks maale suure väliskapitaali sissevoolu, ilma ei koormaks riigi väliskrediiti. Vastuoksa, kontsessiooni võib ära kasutada riigi välislaenude soodustuseks. Harilikult nõuavad riikidele krediidi soetajad emissioonärid ühes nende taga seisvate finansgruppidega laenukahtjatelt

riikidelt mitmesuguseid kõrvalsoodustusi ja eesõigusi. Analoogiliselt sellele nähtusele nõuavad ka vilunud valitsused kontsessiooni tahtjatelt finansgruppidele omale vastavaid soodustusi. Kui Narva kose kontsessioon enesest praegu midagi külgetõmbavat esitab ja tema tahtjad tõsised rahailma esitajad on, siis võib valitsus selle kontsessiooniga ühenduses nendelt nii mõndagi soodustust välja kaubelda, mis kas praegu või tulevikus soovitavaid riiklisi välislaenusid hõlbustaks.

Äriliselt ei suuda riiklised laenud pankadele otsekoheselt mõttes palju pakkuda; pankadel tuleb neid harilikult pikendada ja kanda oma õlgadel kuni pikaajalise laenu emiteerimiseni. Nii muutuvad lühikeseajalised riiklised laenud tahtmata pikaajalisteks, sest juriidiliselt ei saa pangad riikide vastu mingisuguseid sunniabinõusid tarvitada laenude sissenõudmiseks. Ka pikaajalise laenu emiteerimise puhul riskerib pank alati suurte summadega, sest laenu müügi läbikukkumise juhtumisel tuleb pangal endal müümata laenu osa ära osta. Sealjuures on nii pikaajaliste emiteeritavate kui ka lühikeseajaliste riikliste laenude intressi määr madal. Seda intressi määraga ei saa kunagi ka eralaenude intressi määraga ühtlustada, kõrgemale tõstmisest rääkimata, olgugi et riiklised laenud likviiditeedi suhtes palju halvemad on, sest siis muutuks nad riikidele kättesaamatuks. Riigid ei suuda kapitaali pealt kõrgeid protsente maksta sel lihtsal põhjusel, et riikline majapidamine ei ole sihitud võimalikult kõrge kasu peale ja pealegi on riikline aparaat pikaldane omas tegevuses; seal võtab organiseerimine enne kaua aega ära kui üldse tehtud laenu kasutamises puhta tuluni jõutakse. Riikliste laenude külgetõmbavus ripub ära üksikutest soodustustest, mida võib riik pakkuda finansistidele kas kontsessioonide ehk suurte ehituslepingute näol.

Nii mängib intressi määr laenulepingute sõlmimises sarnast osa, mis suuri vaielusi harilikult esile ei kutsu, kuid raske koorem sisaldub just neis tingimustes mis käsitavad soodustusi. Iga riik peaks neid soodustusi, mida ta pakkuda võib, just reserveerima välislaenude tegemiseks. Ja iseäranis tähtis on see punkt väikestele riikidele, sest nemad ei suuda poliitilisi välislaenusid rahaturgudel suurte riikide eeskujul läbi suruda.

Kontsessioonid ja suured ehituslepingud on väikestele riikidele õiete need trumbid, milledega mängitakse laenu läbirääkimistel.

Otsekohene kontsessioonide ja ehituslepingute väljaandmine tähendaks riigile trumptide asjata kaotamist.

Iseäranis ettevaatlik tuleb olla kontsessioonide andmise juures, sest kontsessiooni kasutamise saatus ripub ära sellest, misugustesse kättesse kontsessioon sattub, ning kontsessiooni sidumine finansiliste soodustustega annab valitsusele võimaluse hinnata teatava finansgrupi võimist. Kui kontsessiooni tahtja grupp või firma finantsiliselt tõesti soliid ja laiade ulatustega, siis ei ole temal loomulikult midagi teiste finanskombinatsioonide loomise vastu. Hädaoht seisab selles, et kontsessioonärrid on alati kahte liiki. Ühed on heade vahetaliitjuhuste otsijad ilma mingisuguse tagaseljata ja teised on suured finansettevõtted ise. Esimesed õngitsevad kontsessioonid ainult oma kättesse ilma kindla kavata ja ressursideta, mängides õnnemängu lootuses kontsessioonid edasi müüa suurtele firmadele väikse vahetasu eest kas raha või aktsiate näol.

Need juhuste otsijad kontsessioonärrid ei ole väga nõudlikud tingimustes, mis kontsessiooniga otsekohe seotud, sest tõsiste väljavaadete puudumisel ei ole neil tingimused ka tähtsad. Vaheltkaupleja vaatab iga kauba peale ju teisiti kui tarvitaja või kasutaja, ja pealegi loodavad sarnased kontsessioonärrid selle peale, et külap suur tugev firma ise pärast tingimuste muutmise läbi pressib. Neil väikestel omaette tegutsejatel agentidel on sellest küllalt, kui nad suudavad sõlmida kontsessiooni lepinguid, mida heal juhusel maha müüa võib. Kuid need head juhused ei kordu tihti ja see sunnib neid pakkuma paljudele firmadele, sest raske on neil kanda oma õlgadel tehtud ärikulusid, mis küll seisavad koos harilikult sadadest naelsterlingitest, kuid pikaajale muutub ka väike summa raskeks. See mitmele pakkumine muutub pahatihti kontsessiooni vedeldamiseks, mis isegi heale asjale halva maigu võib juure lisada.

Hoopis sirgejoonelisem on asjaajamine otsekohe suurte firmadega. Nemand on küll nõudlikumad kontsessioonide tingimuste suhtes, kuid nende aktseptidele järgnevad teod. Suurte ressursidega finansgrupp garanteerib juba automaatselt kontsessiooni kasutamise teostamist, nendel ei ole mõtet oma reputatsiooni rikkuda ühe ärioperatsiooni pärast.

Suurte finansgruppidega otsekohe asjaajades jäävad ära ootamatused, kus kont-

sessiooni kasutamisele asumine pärast lepingu sõlmimist venima hakkab.

Narva kose kontsessioneerimise puhul soovitaksime valitsusele mitte omi väliskrediidi trumpisid kergelt välja mängida. Ja teiseks, ärgu antagu kontsessiooni vaheltkauplejate – promoter'ite – kätte.

Enne kõike tuleks rahaturu arvamist ära kuulata selle kontsessiooni kasutamise kohta, kuidas ja kuna siin maksab ehifama hakata. Sellest rahaturu seisukohast, ja nimelt Londoni rahaturu seisukohast Narva kose kohta loodame teinekord kirjutada võivat.

Bibliograafia.

Toimetusele saadetud kirjandus.

„Majaomanik“ nr. 34. 14. okt. 1924.

„Pharmacia“ nr. 4. Juuli-aug. 1924. a.

„Eesti Lauljate Liidu Muusikaleht“ nr. 9. September 1924.

„Kodu“ nr. 20.

„Õigus“ nr. 5. 1924.

„Eesti Politseileht“ nr. 40. 18. okt. 1924.

.....
Käesoleva numbriga on kaasas „Eesti Majandus'e“ 4. köite sisufuhataja.
.....

Kroonika.

Eesti.

Uppunud varandused päästmisel.

Valitsuse poolt moodustatud ministrite komisjon otsustades küsimust, kellele anda uppunud varanduste päästmist, leidis kahest võistlejast Hüppler'i lepingu parema olevat ja pani selle valitsusele kinnitamiseks. Üles tõsta on 14 sõjalaeva, 13 miinilaeva praami ning peale selle merepõhjas olevad metallasjad ja boid. Hüppler loodab veel käesoleval aastal varanduste tõstmisega algust teha. Valitsuses on küsimus senini otsustamata. „V. Maa“ 16. okt. 1924.

Tasumaksmine võõrandatud maa eest.

Põllutööministeerium on võõrandatud maade eest tasumaksu seaduse eelnõu välja tõotanud ning selle vabariigi valitsusele esitanud. Peiseri ja Narvoova taguseid maid välja arvates, on Eestis 2.141.541 tiinu maad võõrandatud, mille eest tasuda tuleb 673.567 267 marka, aluseks võttes Lõuna-Eestis puhtakasu rublad ning Põhja-Eestis ja Saaremaal vastavad adrasajandikud. Tasumaksmine sünniks 36 aasta jooksul.

Pol. 18. okt. 1924.

Eesti-Vene kaubanduskoja juhatus moodustatud

Eesti-Vene kaubanduskoja koosolekul 17. skp. valiti koja juhatusse: esimeheks K. Päts, abiesimeheks Renning ja Volkov (venelaste poolt); kassahoidjaks – Rauk ja Aleksandrov, sekretärideks Pung ja Schneidemann; ilma ametita juhatus liikmeks valiti venelaste poolt Kovalevski. „Kaja“ 18. okt. 1924.

Ameerika ärimehed Eesti fikutõöstusest huvitatud.

Tikuvabriku omanik Ed. Pohl kirjutab „Pvl.“, et rühm Ameerika ärimehi Eesti valitsusele ettepaneku teinud fikutõöstust monopoliseerida ja tikumonopol nende kätte anda, mille eest nad aastast 100.000 dollarit lubanud maksta ja Eestisse välisvaluutat sisse tuua. Sarnase tõöstusharu monopoliseerimist kui seda on fikutõöstus, mis $\frac{3}{4}$ omast toodangust välis- turule saadab, peab hra Ed. Pohl ebaloomulikuks ja pealegi monopoli andmist eelpool nimetatud rühmale,

kelle nime all meie naaberriigi trust tegutseb, kes sellega võistlejaid turult kõrvaldada tahavad, et omale laiemat tegevuspiirkonda luua.

„Pvl.“ 21. okt. 1924.

Kirjastusäri „Varrak“ administratsiooni alla.

Rahalistes raskustes on ka kirjastusühisus „Varrak“. Raskuste põhjuseks peab äri juhatus tänavu-aastast vähest raamatute läbimüüki. Neil päevil ärapeetud võlausaldajate koosolekul leides, et võlakoorem mõne miljoni võrra ühisuse varandusest ja raamatutagavaradest suurem on, otsustati äri administratsiooni alla võtta. Administratsiooni valiti pankade poolt hra Loik, haridusministeeriumi esitaja hra Ney ja paberi- vabrikantide ning raamatukaupluste omanikkude poolt hra T. Mutsu. „Kaja“ 22. okt. 1924.

Materia keemiavabrik seisma jäämas?

Materia keemiavabrikut ähvardab 3 nädalaks seis-majääk. Vabrikus töötab praegu 134 töölist ja täidab mõnesuguseid sõjaministeeriumi ja teedeministeeriumi tellimisi. Tööd jätkus 3–4 kuuks, kuid puudub operatsioonikapitaal. Vabrikus tehakse katseid põlevkivist asfaldi valmistamisega, mis ka häid tagajärgi on annud. Vabriku seismajäämise korral jääks hulk töö-lisi ülespidamata. Raskesse olukorda saifuks ka vab-riku kõrval vabrikust saadava auruga töötav 1 kroom-naha tööstus. „Kaja“ 23. okt. 1924.

A. Hanko laevaäri administratsiooni alla.

Üks suurematel ettevõtetel, August Hanko laeva-äri, on suurtesse rahalistesse raskustesse sattunud. Äri passiva ulatub 60 miljoni margani. Raha nõudja- teks on meie suuremad pangad: Eesti Pank, Harju Pank, Krediit Pank, Meripank, Rahvapank, Scheel ja Ko. pangakontor, Aktisia Pank, Eesti-Prantsuse Pank ja Sakala Pank Viljandis, kokku 32 miljoni margaga. Nõudjateks on ka rida väljamaa ärisid ja väiksemaid kreditorisid kodumaalt. 21. skp. ärapeetud teistkord- sel kreditoride koosolekul kus küsimus põhjalikule arutamisele tuli, lõkati moratooriumi palve tagasi ja otsustati äri administratsiooni alla võtta. Administrat- siooni valiti vann. adv. Peet, Aleksander Schipai, Nur- mineni spediitsiooni äri direktor ja ins. E. Masik.

Raudtee kütteküsimus lahendatud.

Mäletavasti asus tööle läinud talve veebruarikuul teedeministeeriumi juures komisjon kelle ülesandeks oli selgitada, missugune küttaaine Eesti raudteedel tarvitamiseks kõige kohasem. Nüüd lõpetas komisjon oma töö otsusega et majandusliselt kõige kasulikumaks vedurite küttaaineks tuleb lugeda praeguste hindade juures põlevkivi, arvesse võttes et tema võimaldab kokkuhoidu veduri kütte krediitides võrreldes puie ja kivisõega 22% ja võrreldes turbaga 43%. Pvl. 24. okt. 1924.

Või ja juustu väljavedu Eestist septembrikuus 1924. a.

(Põllutööstusministeeriumi andmete järele).

Septembrikuu või väljavedu on augustikuu omaga võrreldes suurenenud. Piimasaaduste väljaveo kontrollija poolt on septembris läbi vaadatud ja väljaveoks lubatud 32.404 pd. 18 nl. võid. Augustis vaadati läbi 27.885 pd. 1 nl. võid

3 veerandaasta on Eestis kõige elavam võiväljaveo hooaeg. Juulist septembrini veetakse välja harilikult peaaegu pool sellest võihulgast, mis terve aasta jooksul väljamaale saadetakse. Nii on 1921. a. alates (1921. a. on meie võieksporti algusaasta) juulist septembrini võid Eestist väljamaale saadetud (puudades):

	1921. a.	1922. a.	1923. a.	1924. a.
Juuli	780	7.034	17.698	33.164
August	983	13.050	24.880	27.885
September	2.048	14.004	18.694	32.404
Kokku 3 veerand- aasta jooksul	3.811	34.088	61.272	93.453
Kokku 9 kuu jooksul	4.214	41.726	115.750	152.494
Terve aasta jooksul	7.446	63.046	142.358	

Nõgu sellest näha, on väljavedu järjekindlalt kasvanud: tänava 3. veerandil on umb. $\frac{1}{3}$ võrra rohkem võid välja veetud kui mineval aastal selsamal ajal, mineval aastal aga kaks korda rohkem kui 1922. a. 3 veerandil ja 1924. a. 9 kuu jooksul – rohkem kui tervel 1923. a.

Tänava hakati Eesti võid rohkemal arvul Saksamaale saatma. Viimastel kuudel seisib võieksport Saksamaale esimesel kohal. Temale järgnes võieksport Inglismaale, kuna teistele maadele on võrdlemisi vähe võid saadetud. Septembrikuus saadeti võid:

Saksamaale	24.562 pd.	11 nl.
Inglismaale	7.768	06 "
Soome	70	14 "
Belgiasse	3	27 "

Üksikud eksportärid müüsid:

P. K. „Estonia“	17.607 pd.	10 nl.
Tegihus	6.435	28 "
Gahlnbäck	4.124	19 "
Einpaul	3.984	23 "
E. P. T. Ü.	252	18 "

Juustu veeli septembrikuus ainult P. K. „Estonia“ (50 pd. 32 nl.) ja Gahlnbäck'i (21 pd. 03 nl.) poolt välja. 67 pd. 10 nl. juustu läks Saksamaale ja 4 pd. 25 nl. Belgiasse.

Kaubandusline läbikäimine nõukogude Venemaaga.

7–14. oktoobrini on Eestist raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupe

31 vagunit ajalehepaberit, kaal 378,1 tonni, 2 vagunit Aseri tsementi, kaal 32,9 tonni ja 12 saadetust bagaashkaupa, kaal 650 klgr. Kokku 33 vagunit eksportkaupa.

2. Transiitkaupe.

1 vagun heeringaid, kaal 15,8 tonni ja 1 vagun elektritarbeasju, kaal 9,2 tonni. Kokku 2 vagunit transiitkaupa.

Sama aja jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu Eestisse tulnud:

2 vagunit Siberi võid, kaal 25,1 tonni; 1 tsistern petroleumi, kaal 12,5 tonni; 1 tsistern masinaõli ja 11 saadetust bagaashkaupa, kaal 571 klgr.

Uus kaubakontori juhataja.

Tallinna laiaroopalise raudteejaama kaubakontori juhatajaks on määratud lahkunud h-ra Toneri'i asemel hra Ess.

Aseri tsement Venemaale.

Nagu viimaste päevade kaubaveo aruannetest näha, saadetakse iga päev paari vaguni ümber tsementi nõukogude Venemaale. Tsement tuleb Aseri vabrikust.

Kaubandusline läbikäimine Lätimaaga.

7–14. oktoobrini on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

7 vagunit tsementi, kaal 127,3 tonni; 1 saadetust mitmesugust pudukaupa, kaal 312 klgr.; 2 vag. odre, kaal 30,7 tonni; 1 saadetust värsket liha, kaal 536 klgr.; 1 saadetust kalevit, kaal 23 klgr.; 2 vagunit 19 elus sarvloomu ja 6 elus vasikaga; 1 saadetust Tartu „Pain Normali“ leitvabriku teraleiba, kaal 344 klgr.; 1 vag. majakraami, kaal 2762 klgr.; 1 vag. 39 elusseaga; 3 vag. segakaupa, kaal 2645,6 klgr. ja 1 vag. vaguniratta paare, kaal 922 klgr.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga jaama kaudu Eestisse tulnud:

2 tsisterni bensini, kaal 28,7 tonni; 1 vag. suhkurt, kaal 16,3 tonni; 1 saadetust riidekaupa, kaal 1675 klgr.; 1 saadetust nahka, kaal 259 klgr.; 1 vag. kriift, kaal 14,9 tonni; 1 saadetust mitmesugust pudukaupa, kaal 511 klgr.; 1 saadetust kalosse, kaal 209 klgr.; 1 saadetust majakraami (pruugitud), kaal 96 klgr.; 1 vag. klaaspudelisi (riiklisele viinamonopolile), 1 saadetust väljatõõtatud nahka, kaal 36 klgr.; 1 saadetust raudkaupa, kaal 1322 klgr.; 6 vag. segakaupa, kaal 12,2 tonni; 1 saadetust klaaskaupa, kaal 511 klgr. ja 1 tsistern petroleumi, kaal 12,4 tonni.

Ametlikud teated kaubandustööstus- ministeeriumilt.

Daani.

Daani huvi Balti riikide sadamate vastu. Nende päevade sees sõidab siit Balti riikidesse 3-liikeline delegatsioon, kelle ülesandeks on Balti riikide sadamatega, eriti Riia, Tallinna ja Helsingi sadamatega, tutvuneda. M. s. huvitavad delegatsiooni ka nimetatud sadamate laevasõiduliinid. Delegatsioon on: Kopenhageni vabasadamade direktor Bergsøe, insener Agerskov ja Daani suurkaupmeeste ühingu sekretär Vestberg.

Daani või väljavedu 1924. a. Daani põllu- ja majandusnõukogu teadete järele on Daani aja jooksul 1.1.24–19.9.24 ülepea 89837 tonni võid ekspordeeritud. Sellest määrast saadeti Inglismaale 63562 tonni, kuna ülejäänud osa peamiselt Saksamaale, Schveitsi ja Tšecho-Slovaakiasse läks.

Saksamaa Daani karjasaaduste ostjana. Daani karjasaaduste ostjate hulgas on Saksamaa praegu teisel kohal (esimesel on muidugi Inglismaa). Daani või väljavedu Saksamaale kasvab iga kuuga, ja praegu läheb ca. 30% kõigest väljaveetavast Daani võist Saksamaale. Ka saadab Daani Saksamaale suured hulgal rööska piima, millest seal piimapulbrit valmistatakse. Kõige suurem Daani piima ostja Saksamaal on „Milchwerke Angeln“ (Kappells), mis piimapulbriga mitte ainult Saksamaad, vaid kogu ilma varustab. Samuti ostab Saksamaa nüüd suurel määral Daani mune (umbes 30% Daani munade väljaveost).

Põllupinna vähenemine. Nagu Daani statistika-departemangu andmetest näha, on Daani põllupind aja jooksul 15.7.23–15.7.24, s. o. 1 aasta jooksul, tunduvalt vähenenud. 15. juul. 1923 oli kogu Daanis teravilja all 1.271.000 ha. maad (sellest nisu all 83000 ha. ja rukki all 232000 ha.) ja juurvilja all 465000 ha. 15. juul. 1924 oli aga teravilja all kõigest 1.247.000 ha. maad (sellest nisu all 60000 ha. ja rukki all 188000 ha.), kuna juurvilja all 473000 ha. oli. Nagu näha, on eriti vähenenud leivavilja all olev maaala, mille tagajärjel Daani end. oma leivaviljaga tänavu vähemal määral varustada võib kui eelmisel aastal. Mis juurvilja all olevasse maasse puutub, siis on naeriste all olevat põllupinda 21% võrra suurendatud, kartulite all olevat aga 14% võrra vähendatud. Viimane asjaolu laseb oletada, et Daani tänavu rohkem kartulid sisse toob kui eelmisel aastal.

Seisukord Daani rahaturul ja Daani valuutakriisi lahendamise plaanid. Daani krooni kurs on viimasel ajal peaaegu iga päevaga tõusnud. Nagu viimane, valuutatsentraali korraldusel ettevalmistatud Daani valuuta tagavarade lugemine näitab, oli Daanil s. a. 31. aug. ülepea 479 miljoni Dkr. väärtuses välisvaluutat. Stia hulka pole arvatud kinnitusseltside valuutatagavarad 38 miljoni Dkr. väärtuses. Kuna Daani valuutatagavarad 31. juul. s. a. ilma kinnitusseltside omadeta 469 miljoni Dkr. välja tegid, pole nad augustikuu jooksul mitte vähenenud, vaid koguni 10 miljoni Dkr. võrra suurenenud.

Riiklike ettevõtete korralduse lihtsustamine Daanis. Juba 1923. a. suvel asutati Daanis eriline komisjon, mille ülesandeks oli riiklike ettevõtete korraldust niimoodi lihtsustada, et need võimalikult väheste kulude juures võimalikult palju tulu annaks. See komisjon on nüüd väljatöötanud vastava lihtsustamisplaani, mis peajoonetes järgmine on:

1) Riiklised ettevõtted (raudteed, post ja telegraf) peavad kõik oma ülevalpidamiskulud ära tasuma ja peale selle veel riigile 5% kapitaalists, mis riik nende sisse pannud, puhastulu andma. Sarnaste tagajärgede saavutamiseks on vaja üksikute ettevõtete peadirektoritele suuremat tegevusvabadust anda, nii et nad oma äranägemise järele ja riigipäevast äraripumata võiks teha korraldusi, milliste teostamine suurendaks ettevõtete tulusi, näit. reguleerida ja alandada tariifiisi j. n. e. Ainult maksimaaltariifide kindlaksmääramine jääks riigipäeva asjaks.

2) Vahekorra riiklike ettevõtete juhatuste ja eelarve täitmiseks tarvilikka summasi lubavate võimude vahel on vaja muuta, nii et juhatustel eelarves lubatud summade üksikasjalisel tarvitamisel rohkem vabadust oleks kui praegu.

3) Riiklike ettevõtete osakondade arvu vähendatakse mõnede osakondade ärakaotamise ehk jälle ühendamise läbi.

Lihtsustamisplaan pannakse varsti riigipäevale ette ning võetakse, nagu kuulda, selle poolt vastu.

Daani kalanduse industrialiseerimine. Daani kaubandus- ja tööstusminister kavaseb Daani kalandust riigi toetusel industrialiseerida. Minister leiab, et Daani kalandus ajast maha jäänud on. Vaatamata selle peale, et Daanil niipalju merd ja head tingimised kalanduse arenemiseks, kiratseb Daani kalandus, kannatab väljamaa võistluse all siseturul ja seisab õige nõrgalt välisest. 1921. a. oli kogu Daanis ca 40000 inimest (kalurisi ja nende perekondi), kes kalandusest elasid. 1922. a. ekspordeeris Daani 10 miljoni Dkr. eest kalu, kuid impordeeris samal ajal 7 miljoni Dkr., nii et kalapüügist saadud tulu – 3 miljoni Dkr. – maa kaubandusbilansi peale peaaegu mingisugust mõju ei avaldanud. Daani kalanduse praeguse kiratsemise põhjuseks on ministri arvamise järele asjaolu, et ta korraldus sugugi modern pole; kaluritel pole suuri kaugesõidulaevu ega moodsaid kalapüügiiristu, kalakauba turule saatmine kui ka reklameerimine on halvasti korraldatud j. n. e. Et neid puudusi kõrvaldada ja kalandust maale tulilikuks tööalaks teha, tahab kaubandus- ja tööstusminister nüüd kalandust industrialiseerida ja asutab komisjoni, mille ülesandeks vastavate kavatsuste väljatöötamine.

Toidu- ja tarbeainete hindade tõus Daanis Daani en gros-hindade indeks tõusis s. a. septembr jooksul 231 pealt 234 peale. Peamiselt tõusid toiduainete hinnad, nimelt leivavilja, või ja munade omad. Teistest tarbeainetest tõusid hinnas vill ja loomatoidud, kuna puuvillalõng, nahad, petroleum ja metallid hinnas langesid. En gros-hinnad on praegu ca 14% kõrgemad kui vastaval ajal eelmisel aastal.

Vastavalt en gros-hindadele tõusevad ka detailhinnad. Nii on leivahindasi paari viimase kuu jooksul juba paar korda tõstetud. Viimasel korral (1.10.24) tõsteti rukileivahinda 8 ööri võrra 8-naelalise leiva pealt, mis seega nüüd Dkr. 1.29 maksab. Tarvitajad on leivahindade kõrgendamise pärast väga pahased ja süüdistavad pagarisi, et need liiga suurt vahekaasu võtavad.

Teated ettevõtete tegevusest.

Uued aktsiaseltsid ja osühisused.

O/ü. „My home“. Tegevusala: Uuema süsteemi ja arhitektuuri järele ajakohaliste majade ehitamine

asunikudele, suvitajatele ja elanikkudele; väikelooma kasvatamine (sulgloomad, kitsed, kodujäneseid jne.); viinaäädika-vabrikute ja põllusaaduste ümbertöötamise tööstuste sisseseadmine; eelnimetatud otstarbeks produktide ost, müük ja komisjoni peale võtmine ja igasugune äriajamine. Asutajad: Volde-mar Gnadeberg, Herman Jürgens ja Melanie Rentov. Põhikapitaal: Mk. 2.000.000, mis jaotatud 200 osat. 6 Mk. 10.000.— (R. T. nr. 125/126-1924. a.).

O/ü. „Kalastus“. Tegevusala: Kalapüük, kalakasvatamine ja kalasaaduste ümbertöötamine ja nende ainetega kauplemine nii sise- kui ka väljamaal. Asutajad: Ralf Simsivari, Theodor Rosenvald ja Karl Klein. Põhikapitaal: Mk. 1.000.000, mis jaot. 1.000 osat. 6 Mk. 1.000. (R. T. nr. 127-1924. a.).

Tähtsamad kinnisvara oksjonid.

30 oktoobril kell 10 homm. Tartu-Võru rahukogu kohtusaalis müüakse Hans-Halver-Elmar Hausen'i pärali olev kinnisvara mis koos seisab Tartu maak., Raadi vallas olevast „Karv“ krep. nr. 1184, talust mis müügiks on hinnatud 900 000 marga peale.

Rudolf Ries'i pärali olev kinnisvara, mis koos seisab Tartu maak. Vorbuse vallas olevast „Voores“ nr. 6 krep. nr. 1715 talust ja mis müügiks on hinnatud 600.000 marga peale.

Tähtsamad vähempakkumised.

Sv. varustusvalitsuse sõjariistade osakond (Tallinn, Pagari t. 1, tuba 33), kinnisel, 5. nov. s. a. kell 11 homm. — glütseriini, suurtükimääret, püssimääret, vasellini ja kalitse.

Uued seadused ja määrused.

Määrus veotariifi nr. 17 täiendamise kohta. Veotariif nr. 17 täiendatakse § 10-a-ga järgmiselt: kiirkauba-veo eest Eesti-Läti-Leedu-Saksa raudteede vahelises otseühenduses võetakse veomaksu 50 penni iga 10 kilogrammi ja iga kilomeetri pealt, kusjuures alatud 10 kilogrammi terveks 10 kilogrammiks ja alatud kilomeeter terveks kilomeetriks loetakse. Määrus hakkas maksma 15. oktoobrist s. a. (R. T. nr. 125/126-1924. a.).

Määrus puuvillaste kangaste tollita sissetoomise kohta ületöötamiseks kodumaa tehastes ja reeksporteerimiseks väljamaale. Tolliseadustiku § 235 põhjal lubatakse, 25. oktoobr. s. a. arvates, tooreid pleekimata puuvillaseid kangaid (tollitariifi § 187 p. p. 1-3) ilma tollita sisse vedada ületöötamiseks kodumaa tehastes, s. o. pleekimiseks, apreterimiseks, värvimiseks jne. — järgmistel tingimistel: kodumaa tehas, kes tähendatud soodustust soovib kasutada, peab, vastavat kaubapariidi tolliametile üldises korras revideerimiseks üles andes, ülesandekirjas või revideerimisaktis ära tähendama, et kaup tehasele tollita läbi lastaks käesoleva määruse järele. Osuv tollimaks kindlustatakse samal viisil, nagu üldise tollimaksu edasilükkamisel on ette nähtud (tollis. § 246), kuid ilma protsentide juurearvamise maksu edasilükkamise eest (tollis. § 248 esimene osa).

Sisse lastud toored kangad peavad kuue kuu jooksul, sisselaskmise päevast arvates, valmiskaubana eks-

porteeritud olema, võimalikult sellesama tolliameti kaudu, kust toored kangad sisse lasti; ülesandmine s ünnib üldises korras, ära tähendades väljaveo-ülesandekirjas, millal ja missuguse sisseveo-revideerimisakti järele vastavad toored kangad olid sisse lastud.

Raskuskaalu vahe tooreste ja ületöötatud kangeste vahel võib ulatada kuni 10^{0/0} ühele ehk teisele poole, kuna mõõdu (pikkuse ja laiuse) vahe võib olla kuni 5^{0/0} ülespoole ehk allapoole. Kui valmiskaup pearatikute-na välja veetakse, siis tuleb arvesse võtta, et harilikult 1 rätikusse läheb 16^{1/2} versokki, s. o. 32 rätikusse = 33 ars vastava laiusega kangast.

Väljamaale läbi lastud valmiskaubale vastavali vabastab tolliamet kindlustuse tooreste kangaste eest. Kui aga sisse lastud toored kangad (või osa nendest) kuue kuu jooksul valmiskaubana väljamaale eksporteerimata jäävad, nõutakse tehasele vastav tollimaks sisse, nagu tolliseadustikust ette nähtud, ühes viivitusproutsendiga (tollis § 248 viimane osa ja § 249). (R. T. nr. 127-1924. a.).

Isiklikud teated.

Abielu varanduste lahutamise lepingud. Mihkel Saks ja Julie Saks, sünd. Puumann.

Kaubalaadimised riigi raudteel.

Üksikutele nädalatel on meie era-kokkuvõtte järele riigi laiaroopalisel raudteedel kaube laaditud järgmisel määral (vagunid):

	30 aug. 6-13.	13-20	20-28.	28. sept.	5-12.
	6. sept.	sept.	sept.	sept.	—5. okt. okt.
Teravilja ja					
Jahu . . .	58	35	61	84	53 64
Kartulid . .	6	12	35	32	61 81
Elusloomi . .	60	63	83	63	78 55
Linu . . .	4	7	7	3	5 6
Põletispuid .	183	173	178	175	127 171
Muud metsa-					
materjaali .	530	479	374	356	366 429
Põlevkivi . .	163	207	213	167	193 139
Muud era-					
kaupa . . .	1233	1093	1001	1001	1082 1148
Kokku . . .	2237	2069	1952	1881	1965 2093
Raudtee veod	320	329	304	254	323 319

Kokku laaditud . . . 2557 2398 2256 2135 2288 2412

Tallinna laiaroopalisesse kaubajaama on samade aegade jooksul sisemaal sisse tulnud:

	1-7.	7-15.	15-23.	23-31	1-7	7-15
	aug.	aug.	aug.	aug.	sept.	sept.
Teravilja ja						
Jahu . . .	2	4	7	21	24	28
Kartulid . .	1	4	3	—	—	1
Põletispuid .	204	166	198	233	109	131
Metsamaterj.	162	186	161	196	315	323
Linu ja takku	1	3	—	2	1	1
Muud erakau-						
bad . . .	83	101	125	97	99	101
Põlevkivi . .	26	36	31	63	86	88
Kokku . . .	479	500	525	612	634	673

**Tähtsamate en gros kaupade hinnad, mis läinud nädalal kauba börsel
koteerimise komisjoni poolt koteeriti.**

Jahud: nisu, pehme, kõrgem			Lina seemned, õli 87¼% basis fr Tall.	420—450
Ameerika sort	pd.	1080—1100	külvi 98% "	pd. 520—530
" sõre Ameerika	"	1120—	Takud, Codilla I.	"
A/S. Rotermanni tehaste jahud:			II.	"
nisu, pehme,	"	—	Kivisüsi, auru Yorkshire 2k. pest.	55—58
" sõre	"	—	Newcastle	51—52
" pehmed, teised sordid	"	—	sepa	60—62
Rukki jahud	"	450—460	Koks, valu	89—
püül	"	625—650	gaasi	85
Nisu, Vene	"	—	Põlevkivi, I. sort	10
Rukis Eesti	"	390—410	Põlevkivi, II. sort	7,5
Vene,	"	—	III.	5
Kaerad, toidu, Eesti	"	230—240	Raud, sordi	290—305
seemne, Vene	"	—	talad (T)	295—
Odrad, Eesti	"	285—295	vits	440—490
Erned, rohelised, Eesti	"	—	raud plekk	470—500
Hollandi	"	780—	tsingitud	720—760
Riis, Burma II.	"	760—780	Teras Inglis	—
Kartulid, eksport fob Tallinn	"	70—75	Saksa	—
piirituse	"	—	nikkel	—
Kartuli tärklis „Superieur“	"	645—660	vedru	500—
Pilm, pudelites	ltr.	19	tööriistade	1200—1400
Või, meierei, eksport	n.	141—145	talla	320—355
Või siseturg	"	105—108	Malm	—
Margariin, väljamaa	"	57—60	Inglistina	10500—11000
Juust, kohalik Schweitsi.	pd.	2800—3000	Seatina	1200—
Kaseiin	"	650—800	Vask, plekk punane	3800—4300
Munad, eksport I. s. (sinine tpl.)	"	22,5—23	vaige	3800—4300
II. s.	"	21—22	Tsink-plekk	1600—1640
Kakao, Inglis	pd.	2400—2600	Masinaõli, Vene, Nobel No. 6.	680—700
Ameerika	"	—	Ameerika	670—730
Hollandi	"	2800—3200	solaar	—
Kohvi, Rio, Santos	"	4800—5200	Autolien	1200—1400
Kohvi, Kesk-Ameerika sordid	"	5600—7200	auto	—
Mexiko	"	—	Tsilindriõli, Vene	1080—1260
Tee, lahtine Pekoe broken, Java	"	7000—7200	Ameerika	730—1100
" Orange Pekoe, Java	"	7200—7600	Põlevkivi õli	180—240
" Tseilon	"	5200—6000	pigi	270—300
" Moning, Hiina	"	980—990	Nafta, Vene	290—300
Suhkur, peenike valge, Saksamaa	"	990—	Ameerika	225—235
Java	"	990—	Petrooleum, Vene	310—320
Poola	"	—	Ameerika	310—320
Czechoslovaakia	"	1010—1120	Bensiin, Vene	700—720
Siirup, kartuli, B 42 ^o	"	735—	Ameerika	660—700
" B 38 ^o	"	—	Piiritus, eksport. (excl. vaat) fob	ltr. —
" Glucose	"	760	Pesusooda	pd. 280—
Sool, lahtine	"	59—61	Seebikivi 72%, Inglis	680—700
Heeringad Yarmouth, Mattie	tünn	—	Parafiin 102—110 ^o	1400
Shotti Fulls	"	—	120 ^o —134 ^o	—
Shotti Mat Full talve pük	"	5650—5850	Parkimise ekstrakt	—
" Matties	"	5400—5600	Väävel, õie 98%	400
" Norra Sloe	"	—	Värvid, nigrosin vees sulav, välj.	pd. 9300
Liha, sea, I. sort	pd.	1680—1800	tsinkvalge Saksa roh. PZ.	pd. 1880
" looma, I. sort	"	920—1040	" Prantsuse	1880
Pekk, eksport. I s.	"	—	" tinavalge Inglise	1750—
Heinad, aasa	"	—	" ooker Prants.	310—400
Õitkoogid, linaseemne	"	330—	Väetisained, salpeeter, Norra (k. 6 pd.)	—
" palmi	"	240—	Chile	—
" päevali le	"	—370	" Superfosf. E. T. K. must kukk	—
" soja	"	240—	(k. 6 pd.) 18—20% fr. Tallinn	795—
Nisukliid	"	240—	" Thomasjahu k.100kg. 17-18% k.	590—
Rukkikliid	"	—	" Kaalisool, 30% kott 6 pd. frkojaam	840—
Puuvilla riie, Bjas, D. I.	ars.	48,25—54	" 40%	1100—
" Mitkal, ekstra	"	34,50—41,25	" Kainiit 12% lahtine,	pd. —
Lina, Liivi R.	pd.	2700—	" Vosvoriit, Eesti 6%	34—36
" Võru-Petseri	"	3200—3300	Paber, rotatsioonil	425
" Tartu	"	2900—3000		

Tsement, Portland, Port-Kunda pütt 10 pd. 10 naela	pütt	830
Tsement, Portland, Port-Kunda pütt 10 pd. 10 naela fr. Kunda.	"	—
Tsement, Portland, Aseri	"	760
Kriit, toores	pd.	85—110
pestud	"	110—125
Asfalt	"	150
Tõrv, kivi	"	250—300
puu kodumaa	"	325—450
Lubi	"	38—40
Gips, tükikides frko Isborsk	"	25
jahvatatud toores	"	35
krohvimise, ilma kottideta	"	45
Teliskivid, I. sort, tuhat, fr. Tall.	"	6500
Silikat D/B/B/	"	4750
Puumaterjalid, saetud	"	—
Eesti Strd I, II ja III s. frko Tai.	"	—
" IV s.	"	—
" propsid; 7x7	"	—
" liiprid	"	—
Põletispuud, sega 20 ^o /okaski, k. sid.	"	—
Nahk, talla, Eesti kodumaa tooresnahast valmistud . pd. I s.	"	4800—5200
Nahk, talla, Ameer. tooresn. valmist. I sort	"	5800—6800
Nahk talla, Ameer. tooresn. valmist. II sort	"	4400—4800
Toores nahk väikesed ja suured	"	—
Tuletikud, origin. kast (500 pakki)	"	5800—6200

Prahid :

Lina			
Tallinn — Stettin	tonn	£	—
" — Ghent	"	—	—
" — Dundee	"	—	—
" — Belfast	"	—	—
" —	"	—	—
" —	"	—	—
Takud +	o/o		
Puumaterjalid D/B/B/		standard	
Tallinn — London		sh.	—
" — E. C. C. P. (Ingl. idarand)	"	—	—
" — Antwerpen	"	—	—
" — Southampton	"	—	—
" — Manchester	"	—	—
" — Amsterdam	"	—	—
" — Dundie	"	sh.	45
Segakaup		tonn	
Tallinn — Stettin		sh.	8—20
" — London	"	—	—
" — Stockholm, või	"	Rk.	10—35
"	"	—	—
"	"	—	—
Kartulid			
Tallinn — Stockholm		Rk.	9,5—10
"	"	—	—
"	"	—	—
"	"	—	—
"	"	—	—

Tallinna börs kursisedel

		20. X.	22. X.	24. X.
1 dollar	O.	376,—	376,—	376,—
	M.	380,—	380,—	380,—
	T.	—	—	—
1 naelsterling	O.	1690	1700	1705
	M.	1706	1711	1710
	T.	—	—	—
100 Saksa rentmk.	O.	9.000	9.000	9.000
	M.	9.100	9.100	9.100
	T.	—	—	—
100 Soome mrk.	O.	944	944	945
	M.	954	954	955
	T.	—	—	—
100 Rootsi kr.	O.	9.975	9.975	9.975
	M.	10.115	10.115	10.115
	T.	—	—	—
100 Daani krooni	O.	6450	6450	6515
	M.	6575	6550	6615
	T.	—	—	—
100 Prantsuse frk.	O.	1925	1925	1925
	M.	2025	2015	2025
	T.	—	—	—
100 Holl. gulden.	O.	14.800	14.875	14.875
	M.	14.900	15.000	15.025
	T.	—	—	—
100 Latti	O.	7150	7150	7150
	M.	7350	7350	7350
	T.	—	—	—
100 Czechosl. kr.	O.	1100	1150	1100
	M.	1150	1150	1150
	T.	—	—	—
1 Eesti kroon	O.	—	—	—
	M.	—	—	—
	T.	101,50	101,50	101,50
100 Itaalia liiri	O.	1635	1625	1625
	M.	1685	1675	1675
	T.	—	—	—
100 Norra krooni	O.	5350	5375	5375
	M.	5450	5475	5475
	T.	—	—	—
100 Belgia franki	O.	1810	1810	1800
	M.	1860	1860	1850
	T.	—	—	—
100 Helveetsia fr.	O.	7225	7225	7250
	M.	7325	7325	7350
	T.	—	—	—
1 Tschervonez	O.	1800	1800	1800
	M.	1950	1950	1950
	T.	—	—	—